

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 28/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen ja Ruotsin kuntien välisestä yhteistyöstä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Suomen ja Ruotsin kuntien välisestä yhteistyöstä (HE 191/1998 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 39/1998 vp), joka on tämän mietinnön liitteenä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Aulikki Mentula, sisäasiainministeriö

- lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede, ulkoasiainministeriö
- lääninoikeudentuomari Pirkko Weslin-Nenonen, Lapin lääninoikeus
- johtava lakimies Heikki Harjula, Suomen Kuntaliitto
- vs. kaupunginjohtaja Raimo Ronkainen, Tornion kaupunki
- kunnanneuvos Bengt Westman, Haaparannan kunta
- kunnanjohtaja Erkki Keski-Nisula, Ylitorion kunta
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi oikeusministeriö on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka perusteella Suomen kunnat voisivat perustaa Ruotsin kuntien kanssa yhteisiä julkisoikeudellisia Suomen kuntalain mukaisia kuntayhtymiä tai Ruotsin kunnallislain mukaisia kuntainliittoja. Lain nojalla olisi oikeus siirtää julkista valtaa kuntien yhteiselle organisaatiolle. Lailla täydennettäisiin Suomen ja Ruotsin kuntien osalta niitä

järjestelyjä, joista on sovittu Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä kunnallisesta yhteistyöstä yli pohjoismaisten valtakunnanrajojen tehdyssä sopimuksessa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun myös Ruotsissa on säädetty vastaava laki. Lait tulisivat voimaan samanaikaisesti.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sopimus Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä kunnallisesta yhteistyöstä yli pohjoismaisten valtakunnanrajojen on tullut lailla voimaan Suomessa 26 päivänä tammikuuta 1979 (49/1979). Sopimus antaa kunnille oikeuden olla yhteistyössä toisen sopimusvaltion kunnan kanssa kunnille kuuluvien asioiden hoidossa. Sopimuksen nojalla ei kuitenkaan voida siirtää julkista valtaa toisen Pohjoismaan kunnalle.

Rajakuntien välinen yhteistyö on Ruotsin ja Suomen välillä muodostunut Tornionlaaksossa tavanomaiseksi ja sisältää suhteellisen laajasti kunnallisten palvelujen tarjoamista yli valtioiden rajojen. Esimerkkeinä voidaan mainita Haaparannan kunnan ja Tornion kaupungin sekä Övertorneån ja Ylitornion kuntien välinen yhteistyö. Mainittujen kuntien edustajat ovat katsoneet yhteistyön kehittämisen tarpeelliseksi muun ohella kuntien palvelutason ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Hallituksen esityksen mukaan Suomen kunnat voisivat perustaa Ruotsin kuntien kanssa yhteisiä julkisoikeudellisia Suomen kuntalain (365/1995) mukaisia kuntayhtymiä tai Ruotsin kunnallislain (1991:900, muutettu 1997:550, 826) mukaisia kuntainliittoja. Ehdotetun lain nojalla voitaisiin siirtää julkista valtaa kuntien yhteiselle organisaatiolle.

Valiokunta pitää Ruotsin ja Suomen kuntien välisen yhteistyön kehittämisen ja laajentamisen sallivaa säädöstä tarpeellisena. Valiokunta viittaa kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmeneviin valtiosääntöoikeudellisiin ongelmiin, jotka liittyvät keskeisesti kuntayhtymän tehtäviin, niiden järjestämiseen ja hoitamiseen sekä yleensäkin julkisen vallan käyttöön. Valiokunta katsoo perustuslakivaliokunnan lau-

sunnosta ilmenevät seikat huomioon ottaen, ettei hallituksen esityksen pohjalta voida ilman perusteellisempaa ja erillistä valmistelua hyväksyä sellaista lakiehdotusta, jolla olisi nykyiseen verrattuna kuntien yhteistyön laajentamisen kannalta merkitystä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hylkäämistä.

Valiokunnan mielestä tulisi selvittää mahdollisimman pian mahdollisuudet ryhtyä yhteistyössä Ruotsin kanssa perusteelliseen valmisteluun rajakuntien välisen yhteistyön sallimiseksi nykyistä laajemmin joko erillisellä lainsäädännöllä tai valtioiden välisellä sopimuksella. Saadun selvityksen mukaan Ruotsissa ei ole nyt esillä olevaa hallituksen esitystä vastaavaa lakiehdotusta vielä annettu valtiopäivien käsiteltäväksi. Valiokunta ehdottaa tässä kappaleessa esitetyn johdosta lausuman hyväksymistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hylätään, ja

että hyväksytään lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän mahdollisimman pian mahdollisuudet perusteellisen valmistelun jälkeen järjestää määritellyissä tehtävissä julkisen vallan käytön salliva Ruotsin ja Suomen kuntien välinen yhteistyö joko Ruotsin ja Suomen valtioiden välisen sopimuksen tai erillisen lainsäädännön pohjalta.

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Pehr Löf /r
jäs.	Ulla Juurola /sd	Hannes Manninen /kesk
	Timo Järvilahti /kesk	Jukka Mikkola /sd
	Reijo Kallio /sd	Tuija Pohjola /sd
	Toimi Kankaanniemi /skl	Iivo Polvi /vas
	Juha Karpio /kok	Veijo Puhjo /va-r
	Valto Koski /sd	Erkki Pulliainen /vihr
	Osmo Kurola /kok	Aulis Ranta-Muotio /kesk.